

Омельчук В.А.,
професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
д.ю.н., проф.,
Західноукраїнський національний університет

Тратіна Валерія Русланівна,
студентка групи ПД-32,
юридичного факультету,
Західноукраїнський національний університет

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ТЕРОРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Терористична діяльність становить одну з найбільш небезпечних загроз національній безпеці держави, громадському порядку та міжнародній безпеці. В умовах збройної агресії проти України особливої актуальності набувають питання правильної кримінально-правової кваліфікації злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю. На практиці виникають труднощі щодо відмежування терористичних злочинів від суміжних кримінальних правопорушень, зокрема посягань на основи національної безпеки, диверсійної діяльності та створення незаконних збройних формувань.

Метою дослідження: є аналіз особливостей кримінально-правової кваліфікації злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю, а також визначення критеріїв їх відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Завдання дослідження:

1. дослідити поняття та ознаки злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю;
2. охарактеризувати особливості кваліфікації окремих видів терористичних злочинів;

3. визначити проблемні аспекти правозастосовної практики та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад матеріалу: Правову основу кримінальної відповідальності за терористичну діяльність становлять положення Розділу IX Особливої частини Кримінального кодексу України. Центральне місце серед відповідних норм займає стаття 258 КК України, відповідно до якої терористичним актом визнається застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, що створюють небезпеку для життя чи здоров'я людини або спричинення значної майнової шкоди, якщо такі дії вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту чи міжнародного ускладнення, впливу на прийняття рішень органами державної влади або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів.

Важливою ознакою терористичного злочину є спеціальна мета його вчинення. Саме наявність мети залякування населення або впливу на органи державної влади відрізняє терористичний акт від інших насильницьких злочинів. Як зазначає В. Я. Тацій, «визначальним критерієм кваліфікації терористичного акту є встановлення його спеціальної мети, яка характеризує суспільну небезпечність такого діяння та його спрямованість на створення атмосфери страху серед населення» [2, с. 421].

Окрім терористичного акту, кримінальне законодавство передбачає відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3 КК України), фінансування тероризму (ст. 258-5 КК України), публічні заклики до вчинення терористичного акту (ст. 258-2 КК України) та сприяння вчиненню терористичного акту (ст. 258-4 КК України). Кваліфікація зазначених злочинів потребує ретельного встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення, а також аналізу ролі кожного учасника протиправної діяльності.

Особливі труднощі виникають під час відмежування терористичного акту від диверсії, передбаченої статтею 113 КК України. Основна відмінність полягає в об'єкті посягання та меті злочину. Якщо диверсія спрямована на ослаблення держави та її обороноздатності, то терористичний акт має на меті залякування населення або вплив на діяльність органів влади. Неправильне визначення цих ознак може призвести до помилкової кваліфікації діяння та порушення принципу законності кримінального провадження.

Правильна кваліфікація злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю, має важливе значення для забезпечення ефективної протидії тероризму та реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Визначальне значення при кваліфікації мають встановлення спеціальної мети злочину, аналіз об'єкта кримінально-правової охорони та відмежування терористичних злочинів від суміжних складів кримінальних правопорушень. Удосконалення правозастосовної практики в цій сфері сприятиме підвищенню ефективності боротьби з терористичними загрозами та зміцненню національної безпеки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Тацій В. Я., Борисов В. І., Тютюгін В. І. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник. Харків: Право, 2023. 768 с.
3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
4. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 512 с.